

DRUŠTVENIK

LETO 1931 — ŠTEVILKA 3

Naša domovina

Domovina. Vsem izmed nas mil in domač izraz, osobito onim, ki so živel v tujni dolga leta in so občutili v svojem srcu hrepenenje po domovini, po vsem, kar vsebuje in hrani v svojih mejah.

Domovina. Nepremagljiva sila v našem srcu, ki je vzklikla največja junaštva in največje žrtve.

Domovina. Izraz za nekaj živega, kar v nas dela in ustvarja, za kar pa si še nismo našli prave vsebine. Mi domovine v velikem pomenu besede še nismo poznali. Mi domovine še nismo nikdar ljubili. Mi domovine še nismo imeli. Naša zgodovina, ki ni hotela, da bi se bili razvili v samobiten velik suveren narod, nam te ljubezni ni nikdar dovolila. To, kar so drugi, srečnejši narodi imenovali svojo domovino, nas je do sedaj zaničevalo in zapostavljalo. Višek domovinske ljubezni, do katere smo se povzpeli, je objemal samo oni košček zemlje, kamor je segala beseda naše matere, za mejo pa so živeli že drugi, ki nas niso sprostovali. Ta domovinska ljubezen, navezana na slovenski jezik, na slovensko besedo, na slovensko zgodovino, je bila imetje, katerega smo prinesli seboj v novo narodno državo, katero imenujemo Jugoslavijo, o kateri so že naši očetje instinktivno čutili, davno prej nego se je sploh mislilo o možnosti njene ustanovitve, da je naša prava, velika domovina, patria — Vaterland — očetnjava.

Ker nam je zgodovina tako slabo služila v prešlosti, zato moramo smatrati za svojo nalogo, za eno izmed

največjih in pglavitnih nalog, ki jih imamo, da jih vršimo v našem prosvetnem delovanju, da predstavimo našemu ljudstvu jugoslovansko domovino, mu povemo, da je to domovina, zakaj je domovina in kako ji moremo v našem vsakdanjem življenju služiti.

Počje našega študija je brezmejno.

Mi, recimo, tako malo poznamo naravne lepote, vsled katerih slovi naša domovina, mi zelo površno poznamo njena naravna bogastva, katere zakriva jugoslovanska zemlja, katere bo treba enkrat dvigniti in iz njih in z njimi ustvariti narodno blagostanje. Kako površno so nam poznani svetovni dogodki, ki so jo v teku stoletij v vrvenju velikih političnih dogodkov, krvoprelitja in socialnih prevratov, izoblikovali v ono lepenco, katero imenujemo kraljevino Jugoslavijo.

Kako tuj nam je značaj ljudstva, ki živi v njenih mejah, tako pester, tako raznolik, katerega pa veže slovanska kri, slovanska srčna dobrota in pa krščanske tradicije.

Mi komaj malo, zelo malo vemo o kulturnih bogastvih naše domovine, ki jih je nakopičilo neutrudljivo duševno delo naših prednikov in ki naj uvrščajo med kulturne narode sveta z isto pravico kot zapadne države ali države novega sveta.

Samo mimogrede smo polagali važnost na gospodarske možnosti, ki jih imamo, in ki nam odmerijo svojo, nam lastno gospodarsko vlogo v svetovnem gospodarskem življenju človeštva. Naša domovina je samo en

del, sicer samo majhen del tega svetovnega sestava, toda njej pripada samolasten delokrog, katerega nihče drugi mesto nje ne more vršiti.

Ali smo sploh kedaj premišljevali o tem, kaj je kraljevina Jugoslavija v očeh božje Previdnosti, kakšne namene je Bog zasledoval, ko je dopustil njeno rast, njen razvoj, njen procvit in njeno končno ureditev. Kakšno vlogo, kakšen poklic pa naj vrši naša domovina med narodi, na mestu, kamor jo je postavila volja božja, to je vprašanje, ki nas ni dosti zanimalo.

In vendar bo treba, če hočemo našemu ljudstvu nuditi celotno prosveto, materijelno in duševno, nadnaravno, ne samo globoko razmotrivati o tem vprašanju ampak na podlagi znanja, ki si ga bomo pridobili, utrditi ljubezen do domovine in delo za domovino med svoje vsakdanje krščanske dolžnosti. Mi bomo enkrat morali dati odgovor na to, kako smo se, vsak poedinec, trudili, da vestno pomagamo Jugoslaviji vršiti njeno nadnaravno poslanstvo med narodi sveta. Jugoslavija smo mi, mi vsi skupaj.

To so naloge, ki nas čakajo v našem prosvetnem delu, katerim se ne bo smel nobeden odtegniti. Zakaj?

Zakaj? Človek se včasih ob bolj mirnih urah vpraša, če je še prav za prav kristjan. Mi smo se vsi brez razlike navadili videti v krščanstvu, v veri, eno dolžnost poleg neštivilno drugih. Krščanstvo, vera, tako si domnevamo, je nekaj, kar lahko praktično ločeno od vseh drugih življenjskih nalog. Po eno uro na dan, po en dan na teden, kadar potreba nanese, kadar imamo čas in nas ne motijo drugi posli. Vidite, to je napačno, popolnoma napačno. Krščanstvo, vera, to je nekaj, kar živi z nami, kar mora prešinjati vsako delo, ki ga opravljamo. Krščanstvo, vera, je kot kapljica krvi, ki kane v vodo in celo vodo spremeni, je kot barvasta očala na očeh, ki spremenijo barvo vseh stvari, ki jih naše oči gledajo.

Ljubezen do domovine, dolžnosti do domovine, torej niso za nas kristjane, za nas verne ljudi, ki hočejo biti verni, kake ločene dolžnosti, o katerih bi mi imeli popolno svobodo odločevati, če jih sprejmemo ali ne. Te svobode nimamo. Zakaj ne.

Družina, pleme, narod, država, to niso iznajdbe človeškega razuma, kot so mostovi in palače. To so oblike, razne oblike človeškega sožitja, katere je Bog naročil človeškemu rodu, ki so mu bile vsajene v dušo slehernega od našega Stvarnika. Mi pravimo, da izhajajo iz božjega in naravnega prava.

Bog pa jih ni dal kar tako tjavendan brez cilja in brez smotra. Vse, kar je od njega, služi enemu gotovemu smotru. Ta smoter nam je poznan, ker sicer bi mi ne bili kristjani. Te razne oblike je torej Bog določil kot sredstva za nas, da lažje izvršujemo svoje življenjske dolžnosti, ki so zapisane v deseterih njegovih zapovedih.

Domovina je en tak pripomoček, kot sta družina in država. Zato domovina sama na sebi ne more nikdar biti cilj človeškega hotenja in dela, ampak uvrščena med nadnaravne pripomočke za čim večjo in bolj vdano ljubezen do Boga, zadobiva nadnaravni značaj.

Če bomo tako gledali na pojem domovine, potem bomo razumeli v vsej svoji teži in sladkosti pomen, ki ga mora imeti domovina, delo za domovino, trpljenje za domovino, živje za domovino, ljubezen do domovine v vsakdanjem življenju najbolj preprostega izmed nas.

Zato smo rekli, da se v prosvetnem delu, ki ima kot bistveno nalogo, da nam razbistri in razjasni namen in pomen vseh zemeljskih dobrin, nobeden ne bo smel odtegniti nalogam, ki imajo za cilj nam razjasniti pojem o domovini, da jo bomo mogli z razumom, ne samo s srcem, uvrstiti med dolžnosti krščanskega življenja.

Kako daleč pa sega ta ljubezen do domovine?

Odgovor na vprašanje bo sedaj zelo lahek. Domovina je velika dobrina: od Boga dana, kot sredstvo za razvoj božjega življenja. Domovina nas je rodila, domovina nas je vzgojila, domovina nas je izobrazila, domovina nas hrani, domovina nas štiti pri našem delu in pridobivanju. Zato jo bomo ljubili z izredno ljubeznijo in z izrednimi žrtvami. Toda ta ljubezen ne bo nikdar tako izključna, da bi dopustila, da se božji zakon zanemarja ali krši pod izgovorom, da ljubezen do domovine tudi taka dejanja dovoljuje. Pri Boga žaljivih dejanjih neha tudi ljubezen do matere. Pa to je za nas jasno, samo če gledamo na vprašanje z nadnaravnega stališča.

Sedaj že rajni francoski minister Viviani (umrl je l. 1926. v blaznici) je leta 1902. zavrnil v francoskem državnem zboru: »Jaz bom pogasil celo zvezde na nebu, če se mi dokaže, da oznanjajo božjo čast.« V tistih časih so bili francoski katoličani postavljeni pred zelo težavno izbiro: francoska vlada jih je preganjala, zapirala jim je cerkve, šole, izganjala redovnike in imela namen iztrebiti iz javnega življenja vse, kar bi spominjalo na katoliško vero. Toda francoski katoličani, ki so bili srečnejši od nas, ki so se v teku dolge zgodovine naučili ljubiti svojo domovino kot tako, brez ozira na to, kdo ima posvetno oblast v njenih mejah, so znali ločiti: Družina je sveta tudi takrat, če sta oče in mati velika grešnika in ne vršita svojih dolžnosti. To tudi mi že razumemo. Toda tudi domovina je in ostane sveta in božja, četudi bi se pripe-

tilo, da bi oni, ki jo vladajo, ne bili dobri. Zato je značilno, kako je takratni pariški nadškof Richard v pastirskem pismu, naslovljenem na svoje vernike, zapisal lepe besede: »Slabe vlade bodo šle pot življenja, zamenjale jih bodo druge, morda boljše, morda slabše, toda domovina ostane in ljubezni do nje nam ne more izriniti iz srca nobeno preganjanje.« Zvezde še svetijo na nebu, kot so leta 1902., prišli so drugi časi, vlade so prihajale in odhajale v taktu političnega življenja, domovina pa je ostala in v katoličanih nestrohljiva ljubezen do nje.

Gljivo je bilo videti, kako so se l. 1914., ko je takrat domovina klicala svoje sinove, vračali v trumah iz vseh krajev sveta menihi in misijonarji, katere je izgnal iz dežele minister, ki je hotel ugašati sveče na nebu. Tudi sedanji minister Briand je bil takrat med gasilci. Časi so se spremenili in katoličani so imeli zadoščenje, da so iz istih Briandovih ust slišali najlepši slavospev na njihovo nesebično ljubezen do domovine.

Te ljubezni se bomo učili v naših prosvetnih domovih. Ta cilj bodo nasledovala vsa predavanja o predmetih, ki smo jih spočetka našli. Ta ljubezen, nesebična in neodvisna od trenutnega stanja, neodvisna od političnega toka, velika in široka, kot je naše srce, bo najtrdnjša podlaga za našo narodno solidnost. Vsa druga sredstva bodo prej odpovedala, nego ta ljubezen, katero smo znali uvrstiti med svoje krščanske dolžnosti, kamor spada, in ji dati naraven značaj, ki je bistveno njen.

Brezplačno delo in prosvetna društva

Lahko rečemo, da je dobršen del slovenske kulture po brezplačnem, požrtvovalnem delu naših prvih javnih delavcev. Prvi učitelji branja in pisanja po naših vaseh so bili navadno duhovniki, ki so to delali za-

stonj. Prvi naši pesniki, pisatelji in skladatelji so pisali zastonj. Prvi združni organizatorji so zgradili močno mrežo slovenskega združništva tudi zastonj.

V modernem času se pa vedno

bolj širi nerazpoloženje za brezplačno delo. Slišijo se gesla, da je delo vredno plačila, da nihče ne more delati zastonj, ker mora vsak od dela živeti, da brezplačno delo tudi nič vredno ni, ker je brez odgovornosti, da ljudstvo tudi brezplačnega dela nič ne ceni, ker ga smatra kot vsiljeno, nič vredno blago. Slišijo se celo očitki nasproti idealnim brezplačnim delavcem, da so grešili s tem, da so ljudstvo razvadili, da mu za kulturne vrednote ni treba nič plačevati, nič žrtvovati.

Kaj je torej prav? Razlogi, ki se navajajo proti brezplačnemu delu, se mi zde podobni razlogom, ki jih navajajo zapravljevci proti varčevanju. Kakor se samo s privarčevanim denarjem množi narodno premoženje in bogastvo, tako se samo z delom, ki ga narodni javni delavci izvrše preko službene dolžnosti, brezplačno ali pa vsaj premalo plačano, gradi stavba naše narodne kulture. Kakor tisti, ki dela samo toliko, da se preživi, za narodno blagostanje ne pomeni prida, tako tisti izobraženec, ki ne naredi ničesar zastonj, ali kar ni dolžan, za narodno prosveto in kulturo ne more nič pomeniti.

Naša prosvetna društva so glede tega zavzemala pravično stališče. Izvršila so v tem oziru veliko socialno-vzgojno delo. Inteligenci so priskrbeli nov dokaz, da je tudi ljudstvo rado pripravljeno delati zastonj za narodno prosveto in kulturo. Koliko je tlake nakopičene samo v naših društvenih domovih. Razen naših cerkva ni tako mogočnih spomenikov narodnega idealizma, ali kakor lahko rečemo spomenikov brezplačnega javnega dela.

S tem so naša prosvetna društva tudi naučila svoje ljudi ceniti brezplačno delo drugih, zlasti izobražencev. Obenem so se navezali stiki in zveze med prosvetnimi delavci in ljudstvom. Vzgojila se je publika in vzgojili so se prosvetni delavci.

Nasprotniki brezplačnega dela pravijo, to je bilo vse prav in lepo,

dokler nismo imeli narodne države, dokler smo res v veliki meri morali sami skrbeti za narodno prosveto in kulturo. Sedaj imamo pa nacionalno državo, ki smatra izpopolnitev narodne prosvete in kulture za najvažnejšo svojo nalogo, ki je zato že žrtvovala in bo še žrtvovala ogromna sredstva, dalje imamo že toliko vzgojeno ljudstvo, da za svoje kulturne potrebe tudi rado primerno plača. Zato je odslej brezplačno delo nepotrebno.

Tako mnenje je kratkovidno in površno, zato napačno. Naša prosvetna organizacija to mnenje odklanja. Odklanja stališče, da naj postane prosveta in kultura v bodoče kramarska zadeva, odklanja stališče, da naj postane prosvetna organizacija samo priložnost za dninarstvo in službo.

Prosvetna organizacija hoče tudi zanaprej vzgajati idealne javne delavce, ki bodo smatrali za socialno dolžnost sodelovati pri gradbi naše narodne kulture, ne glede na to, ali jih je kdo najel in plačal, ki se bodo zavedali, da je tudi za brezplačno javno delo komaj najboljšo delo dovolj dobro. Hoče pa tudi vzgajati ljudi, ki bodo tako delo cenili po zaslugi. K temu delu hoče pritegniti široke mase, ker narodna prosveta in kultura ni zadeva samo nekaterih.

Res je, da stvari, ki jih dobimo zastonj, ne cenimo. Res je pa tudi, da vsako stvar tem višje cenimo, čim več smo zanjo žrtvovali. Prav zato je socialno stališče naše prosvetne organizacije, ne zastonjsko delo kot nepotrebno odpraviti, marveč k temu pritegniti vse ljudstvo.

Ker bo v stavbi naše kulture dovolj žrtev vsega ljudstva, bo ta kultura res ljudska last, zato jo bo tudi ljudstvo kot tako cenilo.

Na ta način hoče prosvetna organizacija doseči, da naša kultura ne bo kramarsko blago in ne bela kizantema na sukniču nemaniča ampak domača cvetka, ki je zrastle ob skrbnem negovanju vseh, vsakega po svoji moči.

Kdor tako ne čuti in misli, bo prosvetni organizaciji vedno tuj, zato naj ne pride blizu. Lahko bomo opravili brez njega. Prepričani smo, da bo naša organizacija vzgojila dovolj idealnih delavcev, da se nam ne bo treba bati, da bi jih zmanjkalo.

To je naša največja socialna naloga. Lepo je napravil pisatelj Franc

Finžgar, ko je ob zahvali za čestitke ob svojem jubileju izjavil, da deli vse slavje z mogočno armado naših prosvetnih delavcev od inteligentov do priprostih kmečkih in delavskih fantov in deklet, ki po težkem dnevnem delu žrtvujejo večere namesto počitku našim prosvetnim društvom in društvenemu delu.

Društvo in njegov odbor

2. Podpredsednik.

O nobenem odborniku naš poslovnik ne govori tako malo kakor o podpredsedniku. Zato bomo tudi mi o podpredsedniku govorili čisto kratko.

Dva paragrafa govorita v našem poslovniku o podpredsednikovem delu. § 36. določa:

»Kadar in v kolikor predsednik ne more izvrševati svojih pravic in dolžnosti, ga nadomestuje v vsem podpredsednik.«

Podpredsednik naj bi torej imel vse lastnosti, ki jih navažamo v drugi številki Društvenika, da naj jih ima predsednik. Kajti podpredsednik mora biti prav tako sposoben voditi društvo kakor predsednik. Seveda pa moramo reči, da bo pač podpredsednik bolj redko prišel v položaj, da bi moral v vsem nadomeščati predsednika. Če je predsednik trajno zadržan. Umesno je tudi izvoliti za sla, je pač treba poiskati drugega predsednika. Za podpredsednika bi bil torej predvsem sposoben tisti, ki je bil že v kakem društvu predsednik in ki ima torej že nekaj vaje v vodstvu sej in drugih predsedniških poslovih, tako da lahko takoj zgrabi društveno krmilo, če je predsednik zadržan. Umesno je tudi izvoliti za podpredsednika takega člana društva, o katerem društveniki upajo, da bi utegnil postati dober predsednik, ako se še nekoliko vežba v voditeljskih poslih ob predstavi ovi strani.

Za to vaje v voditeljskih poslih

bo pa našel podpredsednik obilno prilike, če bo vestno izvrševal določbe naslednjega (37.) paragrafa poslovnika, ki določa:

»Posebej pa je naloga podpredsednika: mesečni pregled poslovnih knjig in blagajne, nadziranje odsekov v njihovih sejah in prireditvah ter skrb za pripravo društvenih prireditev (predavanja, mesečni sestanki za vse člane in odseke, nastopi, zabave, izleti, pobožnosti itd.).«

Če naj torej podpredsednik skrbi za predavanja, mora biti mož, ki pozna potrebe članov, o čem želijo imeti predavanja, in ki se sam tudi spozna v stvari. Če ne more dobiti dovolj izobraženih predavateljev, ki sami izdelajo predavanja, naj navaja tudi navadne društvenike, da se opogumijo in predavajo o lastnih doživetjih in opazovanjih ali pa o vsebini knjig, ki so jih prebrali. Dostikrat bo tak navaden predavatelj prav tako zadovoljil poslušalce kakor kak izobraženec, ki včasih ne zna na poljuden način podati svojega znanja.

Sploh naj bo vsako društvo kar mogoče demokratično in naj daje pobudo vsem sposobnim članom, da delajo v društvu. V tem oziru ima podpredsednik lepo nalogo, da išče med člani sposobnih ljudi, ki bi imeli čas in voljo za sodelovanje pri društvenih prireditvah. Podpredsednik naj ima torej mnogo osebnega stika s člani. Za to se ogibajmo nevarne misli, da mora biti za nal-

predsednik baš kak izobraženec. Zelo dobrodošel je seveda vsak izobraženec v društvu, toda če ni primernega izobraženega človeka, bo to mesto dostikrat prav tako lahko izpolnjeval drug član, ki nima morebiti posebnih šol, pač pa odprto glavno ljubeznivo vedenje, ljubezen do dela v društvu in neko osebno privlačnost, da se člani radi zbirajo okoli njega in mu pomagajo pri društvenih prireditvah.

Večkrat se zgodi zlasti v ženskih organizacijah, da mislijo članice: predsednica ali podpredsednica mora biti tista, katera ima najbolj odličnega moža. Če je med članicami n. pr. žena zdravnikova, učiteljica, uradnica, žena trgovca in žena navadnega obrtnika, potem lahko s precejšnjo gotovostjo računate, da bodo članice izvolile ženo zdravnikovo za predsednico brez ozira na to, ali je sposobna za delo v društvu in za vodstvo društva ali ne. Morebiti baš žena zdrav-

nikova v tistem kraju nima še nobene vaje v vodstvu društev, morebiti tudi ne veselja do društvenega dela. Posledica je, da društvo potem ne uspeva. Za uspeh društva pa je predvsem potrebno, da se volijo v odbor samo ljudje, ki imajo za društveno delo veselje in smisel. Na to je torej treba gledati, ne pa na stan in izobrazbo ali celo na — premoženje. Društvo naj sicer vedno gleda na to, da pritegne k društvenemu delu kar mogoče vse izobraženee in tudi socialno misleče premožne ljudi, toda vedno naj se društvo tudi zaveda, da je temelj vsakega uspeha v organizaciji pametna demokracija: volite v odbor tiste, ki znajo delati in ki tudi hočejo delati! Njih stan in njih premoženje je postranska stvar. Noben pameten izobraženec ne more stati na drugačnem stališču. V društvu velja vsak toliko, kolikor mu člani zaupajo in kolikor za društvo dela.

Nekaj o potovanju

Pregovor pravi: »Kdor vedno doma tiči, nič vreden ni.« Jaz mu ne pritrjujem popolnoma. Marsikdo je obredel veliko sveta in se na tujem naučil mnogo — slabega, tako da bi bilo zanj dosti boljše, če bi ne bil nikdar pogledal, kaj delajo ljudje onstran meje. Vendar pa ima pregovor tudi zrno resnice v sebi. Kdor me gre nikdar iz domačega kraja, zlasti pa še, ako nikdar nič ne čita o tujih deželah in narodih, postane lahko enostranski, da, včasih celo omejen. Vsekako je potovanje gotovo koristno, če hodimo po tujih krajih z odprtimi ukaželjnimi očmi in ne potujemo le v zabavo.

Ne da se ugovarjati, da se tudi iz potopisov veliko naučimo. Toda skušnjava pa uči, da beremo z veliko večjim zanimanjem o deželah, katere smo že sami prepotovali, kakor o popolnoma tujih. Tudi povedo oči več kakor ti-

skana beseda. Pravi pojem dobiš na primer o morju šele, ko si ga videl. Prav tako si človek, ki je navajen malomestnega življenja, prav težko in največkrat tudi napačno predstavlja velikomestno življenje, če ni bil nikdar v kakem velikem mestu. Veliko j. torej stvari, s katerimi se človek seznanja najbolje, če si jih ogleda. Zato je pa zlasti dandanes za marsikoga naravnost potrebno, da pogleda v eno ali drugo tujo deželo, da vidi, kako ljudje žive za mejo. Ako jih dobro opazuje, se nauči marsikaj koristnega in posnemanja vrednega. Spoznal bo njihove dobre pa tudi slabe strani, če je pameten, si zapomni oboje. Kar je videl dobrega, posnema, slabo mu je pa v svarilo.

Slednjič pa najmanjša korist potovanja tudi gotovo ni ta, da se naučimo na tujem ljubiti domovino in

ceniti domače ognjišče. Ako primerjamo tuje dežele z našo domačo, moramo naposled priznati, da je pri nas vendar še najlepše. Prav tako spoznamo po daljšem potovanju, da se v lasni postelji najprijetnejše počiva in pri lastni mizi najzložnejše sedi. Znano je, da izgnanci najbolj ljubijo domovino. Splošno torej lahko trdim, da je potovanje v mnogih ozirih zelo koristno.

Da nam pa potovanje koristi, moramo znati potovati. Niso redki, ki ne prineso s pola drugega kakor zaprašeno obleko, trudne noge in prazen žep. Ne znajo pač potovati.

Pred vsem se je treba za pot dobro pripraviti. Z veliko večjim učinkom, pa tudi z večjo koristjo, potuje, kdor je že pred nastopom potovanja s pomočjo dobrega opisa v duhu prepotoval dežele in kraje, ki jih namerava obiskati. Vse se mu bolj vtisne v spomin, kakor onemu, ki o stvareh, ki jih ogleduje, še nikdar poprej ni nič slišal.

Za potovanje se je treba tudi preiskrbeti s potrpežljivostjo. Na tujem ni kakor doma, ko imaš lastno stanovanje, ki si v njem gospodar. Zato se ne smemo na poti vdati nevolji in černosti za vsako malenkost. Z vednim zlasti pa še neosnovanim godenjanjem pokvarimo lahko sebi in družbi, s katero potujemo, ves izlet. Imejmo torej vedno pred očmi, da ne potujemo zato, da bi dobro jedli in sladko spali, marveč da kaj novega vidimo in se kaj naučimo.

Marsikdo potuje najrajši sam. Tako potovanje ima to veliko prednost, da si popolnoma neodvisen in si ureja vse po svoji volji. Ima pa seveda tudi svoje slabe strani. Najprej se človek tako sam nezavestno vse skrbneje pripraviti za pot kakor tisti, ki potuje

v večji ali manjši družbi. Na vsak način mora kolikor toliko obvladati jezik dežele, katero hoče prepotovati. Hudo je tudi, če se človeku v tujini kaj neprijetnega primeri, na primer bolezen ali kaj drugega, pa nima tovariša, ki bi se zanj zavzel ali pobrigal. Skušeni si že zna pomagati, novinec je pa v takem slučaju velik revež.

Zato je zlasti za take, ki niso navajeni tujine, najbolje, da se udeležijo skupnih potovanj, kakor jih prireja vsako leto »Prosvetna zveza«. Za take daljše in krajše izlete in romanja ne potrebuješ drugega, kakor zdravja, časa in denarja. Za vse drugo skrbita »Prosvetna zveza« in na potovanju od nje določeni vodja. Na ta način se rešiš prav tega, kar čisto človeku greni potovanje, namreč skrbi za hrano in prenočišče. Tudi ti ni treba pred potovanjem proučiti opisov dežele, v katero nameravaš potovati, ker skrbi vodnik, da vidiš, kar se spleča pogledati. Na ta način prideš lahko tudi s slovenščino po vsem svetu. Paziti moraš samo na to, da hodiš za »tropom« in ga ne izgubiš izpred oči.

Poleg vseh teh prednosti imajo pa taka skupna potovanja še to dobroto, da so zelo poceni.

Seveda treba je pa denarja. Toda tudi ta se dobi, če ima človek le nekoliko dobre in trdne volje. Morda piješ (seveda le trezno) in kadiš. Ako bi si to popolnoma ali pa vsaj v neki gotovi meri pritrgal, bi lahko prihranil potrebni denar za potovanje. Gotovo boš imel več od tega, če denar zapotuješ kakor zapiješ ali zakadiš.

Toda v tem pogledu nočem dajati nasvetov. Vsak najbolje sam ve, kje si lahko pritrga, da se more na kakem romanju ali poučnem potovanju malo ogledati po svetu. J. M.

DROBIŽ

Iz prosvetne organizacije

Materinski dan. Proslavo materinskih dni je vpeljala Prosvetna zveza pred 4 leti. Stevilne proslave, ki se v teh dneh vršijo v naših društvih, pričajo o globoki ljubezni slovensk ematere. Sleherno društvo naj se spomni v teh dneh tistih, katere so največ trpele in žrtvovale za svoje otroke. Zlasti je treba pritegniti k proslavi mladino in naraščaja.

Proslave Fr. S. Fin'garja ob njegovi 60-letnici so izpadle nad vse pričakovane. Nad 40 društev se je spomnilo našega odličnega pisatelja in kulturnega delavca. Ob tej priliki bi izrazili samo eno željo, da bi del dohodkov teh proslav šel za društvene knjižnice.

Statistiko o delovanju prosvetnih društev, o knjižnicah in o javnih predavanjih zahteva prosvetno ministrstvo za Ligo narodov. Društva naj statistike spolnijo in pošljejo na okrajna načelstva ali pa na šolska vodstva, katerim je poverjeno zbiranje statistike.

Naša knjižnica

Novе knjige. Za velikonočne praznike so nam jih podarila naša založništva zopet. Posebno se je topot odrezala Mohorjeva knjižnica, ki jo že nekaj let izdaja naša prezaslužna Družba sv. Mohorja in ki je doslej izdala že 40. zvezek rek zanimivih knjig, brez katerih pač ne more biti nobene naše ljudske knjižnice. Zadnje tedne so izšli kar štirje nadaljnji zvezki, katerih se bo od srca razveselil vsak. Najprej nam je omeniti potopis »Med življenjem in smrtjo«, ki ga je napisal Rus V. I. Albanov in ki nam prezanimivo opisuje življenje v polarnih krajih. Drugi narodi imajo že cele vozove te literature, pri nas je pa to menda prvo slično delo. Opisuje nam trpljenjapolno pot dela posadke ruske ekspedicijske ladje »Sv. Anac, ki je zamrznila v Severnem le-

denem morju, preko neskončnih ledenih planjav v severno Rusijo. — Druga knjiga, z naslovom »Jetnik v gorah meseca«, ki jo je napisal Anglež T. C. Bridges, nas vodi v najnepoznanjše pokrajine osrednje Afrike med tamošnje povsem divje zamorce, med slone, krokodile, opice itd. Z največjim užtkom jo bo brala zlasti odrasla mladina. — Tretja knjiga je prezanimiv prevod iz francoščine, roman »Zametene stopinjec«, ki obravnava dandanes tako pereče vprašanje družine in zakona. Toplo ga priporočamo zlasti odraslim, kajti nazorno in prepričevalno nas uči, da zahteva življenje strog red in da življenje navadno tudi same kaznuje one, ki ga kršijo. Končno nam predloži pisatelj Fr. Seljak v povesti »Kamnarjev Jurij« težko bol povojne Primorske. Vsak slovenski človek bi moral brati to povest, zlasti po kmetih, kjer ima globoka domovinska ljubezen še tako rahle korenine in kjer je v resnici še tako malo prave in resnične narodne zavesti, kjer jih je še tako malo, ki bi v dno svoje duše čutili, da je ves narod eno samo živo telo, še neodrešeni naši bratje pa živi udje tega telesa, toda povezani in uklenjeni, kar potem tako zelo slabi tudi vse ostalo slovensko telo. — Delovna »Cirilova knjižnica« je izdala dve nadaljnja zvezka K. Mayevih zbranih spisov, in sicer drugi zvezek znamenitega »Winnetoua«, ki tvori zaokroženo celoto z naslovom »Za življenje« in pa tretji zvezek dela »Iz Bagdata v Stambuk«, ki je prav tako samostojna celota z naslovom »Na begu v Evropo«. Knjižnicam priporočamo, da si naroče K. Mayeve spise stalno. Izide vsak mesec po en zvezek in letna naročnina znaša 130 Din. Zlasti pri doraščajoči mladini bodo z njimi vzbudili veselje do branja in jih za stalno priklenili na knjižnico. — Končno je izšel tudi pri naši Jugoslovenske matere. Sleherno društvo naj se 38. zvezek že tako priljubljen »Ljudske knjižnice«. Obsega Constantin-Weyerjev roman »Usodna preteklost«, ki nam nazorno riše življenje farmarjev (kmetov) v Kanadi. Na našem knjižnem trgu še nimamo ničesar sličnega, zato smo prepričani, da bodo vsi bralci založnici od srca hvalni zanj.

Društvenim knjižnicam

Nailepše boste izpopolnili vašo društveno knjižnico ako se naročite na književne izdaje Jugostovanske knjižarne in na knjižnico družbe sv. Mohorja v Celju. Na ta način boste svojim čitateljem vedno nudili novega, zanimivega in poštenega čtiva.